

Nr 46

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1960/61.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 22) har Kungl. Maj:t under rubriken Försvarets fastighetsfond, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960, föreslagit riksdagen att godkänna vid berörda statsrådsprotokoll såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1960/61.

Beträffande byggnader m. m. redovisade på *arméns, marinens* och *flygvapnets* delfonder beräknas medelsbehovet för reparation och underhåll, med i det följande angivna undantag, i enlighet med de principer som angivits i propositionen 1945:180 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46. I överensstämmelse härmed beräknas medelsbehovet för reparationer och underhåll till viss procent av den faktiska byggnadskostnaden för varje särskild fastighet, omräknad till 1935 års prisnivå. Byggnadsbeståndet uppdelas därvid i tre grupper. Den första gruppen — äldre byggnader — omfattar byggnader, som färdigställts före den 1 juli 1938. Dessa byggnader redovisas i fastighetsfonden på grundval av särskild värdering. Den andra och den tredje gruppen — nyare byggnader — omfattar byggnader, som färdigställts efter nyssnämnda datum och som varit i bruk längre respektive kortare tid än nio år. Nyare byggnader redovisas med sitt anskaffningsvärde. Underhållsmedel beräknas första gången för andra budgetåret efter det budgetår, under vilket byggnaden färdigställts. Underhållskvoten utgör vid 1935 års prisnivå i första gruppen 1,1 % för arméns och flygvapnets delfonder och 1,5 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 0,8 % respektive 0,4 % för de tre delfonderna. Omräknade till 1959 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex (329) utgör underhållskvoterna i första gruppen 3,619 % för arméns och flygvapnets delfonder och 4,935 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 2,632 % respektive 1,316 % för samtliga tre delfonder. — Utöver de procentuellt beräknade underhållsmedlen anvisas särskilda medel för arbeten av större omfattning (istandsättningsarbeten).

Från den procentuella beräkningsmetoden undantas marinens hamnan-

läggningar i enlighet med vad som anförts i propositionen 1948:157 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49. Underhållsmedel för dessa anläggningar skall fastställas efter uppskattning och medel anvisas å särskild delpost. Enligt samma proposition skall underhållet av övnings- och skjutfälten bestämmas efter uppskattning för varje särskilt budgetår och medel för ändamålet anvisas på särskilda delposter.

Enligt samma proposition 1948:157 skall underhållskostnaderna för flygfälten beräknas i viss relation till anläggningsvärdet. För flygfälten med därå befintliga rullbanor och andra för flygverksamhetens bedrivande omedelbart avsedda anordningar skall därvid tillämpas en underhållskvot av 1,5 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946.

För objekt redovisade på *befästningars delfond* — befästningar och berggrum m. m. — skall beräkningen av underhållskostnaderna enligt nämnda proposition 1948:157 ske i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som berggrum skall tillämpas en gemensam underhållskvot på anläggningsvärdet den 1 juli 1946. Enligt propositionen 1951:88 har underhållskvoten bestämts till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats för varje år omräknas till gällande prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex. Underhållskvoten utgör för år 1959 1,219 %. För iståndsättning av befästnings- och berggrumsanläggningar anvisas dessutom särskilda medel.

Vid beräkningen av de procentberäknade underhållskostnaderna för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen utgått från de byggnadsvärden som fanns redovisade på delfonderna den 30 juni 1959. Dock har såsom framgår av beräkningen av underhållsmedel för flygfälten, ämbetsverket beräknat dessa senare som om Kungl. Maj:t bifallit en av flygförvaltningen den 5 juni 1959 gjord framställning om bortskrivning ur flygvapnets delfond av vissa äldre anläggningar m. m. Dessa värden har ämbetsverket i förekommande fall justerat med hänsyn till beslut av Kungl. Maj:t under de två första månaderna av innevarande budgetår att vissa byggnader m. m. skall upptagas till redovisning på delfonderna respektive avgå ur delfonderna. Fortifikationsförvaltningen har sålunda icke tagit hänsyn till sådana av ämbetsverket gjorda framställningar om invärderingar eller överflyttningar, beträffande vilka Kungl. Maj:t icke fattat beslut före den 1 september 1959.

Beträffande underhållskostnaderna för flygfälten föreslår flygförvaltningen sänkning av underhållskvoten från 1,5 % till 1,2 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946, varvid förutsättes att denna underhållskvot skall omräknas indexmässigt till aktuellt års prisnivå.

Fortifikationsförvaltningen beräknar reparations- och underhållskostnaderna för *arméns delfond* till sammanlagt 33 484 000 kronor.

De behovsprövade underhållsmedlen som avses för arbeten av större omfattning (iståndsättningsarbeten) har under tidigare budgetår starkt be-

gränsats. För budgetåren 1958/60 har de behovsprövade underhållsmedlen i viss utsträckning höjts. Detta har skett med hänsyn till den risk för kapitalförstöring som en långt driven nedpressning av underhållet kan leda till. Av fortifikationsförvaltningens redogörelse för medelsbehovet under nästa budgetår framgår, att ett stort behov av iståndsättningsarbeten alltjämt föreligger. Risken för kapitalförstöring är mest påtaglig när det gäller fastigheter som redovisas under arméns delfond. Av anförda skäl föreslår departementschefen i det följande en ytterligare uppräknig av posterna för iståndsättningsarbeten under försvarsgrenarnas och befästningars delfond samt av posten för underhåll av hamnanläggningar under marinens delfond.

Beträffande beräkningen av de olika posterna under arméns delfond biträder departementschefen fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond torde således uppföras med ett belopp av 33 484 000 kronor.

Beträffande *marinens delfond* har fortifikationsförvaltningen beräknat anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. till 10 314 000 kronor.

Beträffande beräkningen av de olika posterna under marinens delfond biträder departementschefen fortifikationsförvaltningens förslag utom i vad avser Övriga iståndsättningsarbeten. För detta ändamål föreslår departementschefen ett belopp av 2 500 000 kronor, vilket i förhållande till medelstilledningen för innevarande budgetår innebär en höjning med 160 000 kronor. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för marinens delfond bör således upptagas till 9 814 000 kronor.

Vidkommande *flygvapnets delfond* har fortifikationsförvaltningen beräknat anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. till 13 176 000 kronor.

Med hänsyn till att de underhållsmedel, som ställts till förfogande under senare budgetår, visat sig otillräckliga har flygförvaltningen hemställt om ändring av beräkningsgrunderna och därvid föreslagit sänkning av underhållskvoten från 1,5 % till 1,2 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946. Därvid förutsattes underhållskvoten skola omräknas till gällande prisnivå med hjälp av en inom ämbetsverket utarbetad flygfältsindex med 1946 som basår, vilken den 1 januari 1959 utgjorde 175,08. Departementschefen tillstyrker detta förslag.

Flygförvaltningen har vidare — med erinran om att ämbetsverket i skrivelse den 5 juni 1959 hemställt om bortskrivning ur flygvapnets delfond av vissa äldre anläggningar m. m. — framhållit, att det bokförda värdet av dessa anläggningar (37 707 648 kronor) icke i fortsättningen kan läggas till grund för beräkning av underhållsmedel. — Fortifikationsförvaltningen har biträtt vad flygförvaltningen sålunda föreslagit och upptagit delposten till 3 870 000 kronor. Departementschefen förutsätter, att förenämnda äldre

anläggningar fortfarande skall redovisas i flygvapnets delfond. Anledning att beräkna underhållsmedel för dessa anläggningar synes dock icke föreligga. Departementschefen upptager i likhet med fortifikationsförvaltningen underhållskostnaderna för flygfälten till 3 870 000 kronor.

I övrigt biträder departementschefen fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets delfond bör således för nästa budgetår uppföras med 13 176 000 kronor.

Vad slutligen beträffar *befästningars delfond* har fortifikationsförvaltningen beräknat anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. till 17 218 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker ämbetsverkets förslag.

I fråga om arméns, marinens, flygvapnets och befästningars delfond förutsätter departementschefen, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

För *avsättning till värdeminskningsskonto* har upptagits ett belopp av 14 555 000 kronor (nu 13 850 000 kronor).

Anslagsposterna till *hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden* har uppskattats till 9 285 000 kronor (nu 8 271 000 kronor).

I detta sammanhang erinras om att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 november 1959 bemyndigat fortifikationsförvaltningen att med Ystads stad sluta avtal om utnyttjande för Södra skånska infanteriregementets räkning av en av staden planerad badanläggning. Enligt avtalet skall kronan lämna ett bidrag av 250 000 kronor till anläggningens uppförande. Bidraget skall bestridas från den i staten för fastighetsfonden upptagna posten Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden, arméns delfond. Enligt uppgift från fortifikationsförvaltningen behöver beloppet icke ianspråktagas förrän tidigast budgetåret 1961/62. Ehuru sålunda medelsbehovet för nästa budgetår icke påverkas av det fattade beslutet, synes dock lämpligt att detta bringas till riksdagens kännedom i förevarande sammanhang.

Under titeln *Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler* redovisas de belopp, som över budgeten tillföres respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas i princip så att full förräntning erhålles å det vid respektive budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet, att i form av överskott tillföres riksstatsens inkomstsida. Den räntefot, vid vilken full förräntning skall anses vara för handen, har för innevarande budgetår satts till $4\frac{1}{4}$ %. Vid anmälan i årets statsverksproposition av huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar har chefen för finansdepartementet förordat, att statens förräntningskrav för nästa budgetår skall höjas till $4\frac{1}{2}$ %. Denna räntesats bör därför tillämpas i före-

varande sammanhang. För nästa budgetår bör i enlighet härmed ersättningar för till statsmyndigheter upplåtna lokaler beräknas, för arméns delfond till 48 025 000 kronor, för marinens delfond till 14 770 000 kronor, för flygvapnets delfond till 30 758 000 kronor och för befästningars delfond till 25 687 000 kronor eller således sammanlagt 119 240 000 kronor. Ersättningarna för arméns delfond bör fördelas med 45 000 kronor under andra huvudtiteln, Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg, samt återstoden, 47 980 000 kronor, under fjärde huvudtiteln. Ersättningsanslagen för övriga delfonder beräknas i sin helhet under fjärde huvudtiteln. De beräknade ersättningsanslagen äskas i annat sammanhang under vederbörande huvudtitlar.

Inkomsterna av *hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden* har för nästa budgetår beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår, 5 060 000 kronor. För inkomster av *övnings- och skjutfält* har räknats med 2 840 000 kronor (nu 2 725 000 kronor). För *diverse inkomster* har beräknats samma belopp som för innevarande budgetår, 2 030 000 kronor. Härvid förutsättes, att garnisonssjukhuset i Karlsborg nedlägges vid årsskiftet 1960—1961.

Det *överskott*, som skall tillföras riksstatens driftbudget, bör i enlighet med vad som tidigare anförts beräknas till 4½ % på den vid nästa budgetårs början å fonden redovisade kapitalbehållningen. Överskottet bör för budgetåret 1960/61 upptagas med 31 638 000 kronor, vilket belopp bör uppdelas med 11 372 000 kronor på arméns delfond, 4 860 000 kronor på marinens delfond, 11 838 000 kronor på flygvapnets delfond och 3 568 000 kronor på befästningars delfond. Denna uppskattning av överskottet har legat till grund för den förut gjorda beräkningen av ersättningsanslagen.

Utskottet. Såsom departementschefen erinrat om ha de behovsprövade underhållsmedlen, avsedda för arbeten av större omfattning, under tidigare budgetår starkt begränsats. Vid 1957 års riksdag framhöll utskottet, att den restriktiva medelstillsdelningen för här ifrågavarande ändamål icke i längden kunde bibehållas utan allvarlig risk för kapitalförstöring. I anledning härav företogs efter beslut av 1958 och 1959 års riksdagar en viss höjning av dessa medel.

Under hänvisning till det anförda vill utskottet tillstyrka av departementschefen föreslagen ytterligare höjning av underhållsmedlen i fråga.

Den verkställda anslagsberäkningen i övrigt tillstyrkes, varför den föreslagna staten för försvarets fastighetsfond torde böra godtagas.

Under vederbörliga punkter i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 4 gör utskottet hemställan beträffande ersättningsanslagen under de tre vapengrenarnas samt befästningars delfonder.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1960/61.

Stockholm den 25 mars 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Einar Persson, Thun, Holmqvist, Pålsson, Jacobsson, Rikard Svensson, Söderberg, Bertil Petersson, Palme, Anders Johansson, Mossberger, Svärd, Sundin och Lundström; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, Rubbestad, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, fröken Elmén, herr Andreasson, fru Lewén-Eliasson, herrar Heckscher och Helén.